

Mezőgazdasági szakmunkásképzés

A mezőgazdasági szakmunkásképző iskolának az 1966-67-es tanévben csaknem 16 ezer tanítványa volt, közülük 6 ezer az első éves. A mezőgazdasági szakmák iránt az idén nagyobb volt az érdeklődés, mint eddig bármikor, 12 megyében már jóval a felvételi határidő előtt legalább annyi, vagy több tanulóval kötötték szerződést, mint amennyit eredetileg terveztek. Egyes szakmákra, főleg a sertésnevelésre és a szőlőtermesztésre azonban még mindig kevés a jelentkező. Az új tanévre tovább bővült a mezőgazdasági szakmunkásképzés hálózata: az eddigi negyven iskolán kívül szeptember elején nyolc új intézmény nyitja meg kapuit.

Fekete krónika

két vasasüzeméből

A szegedi üzemekben 1965 első felévéhez képest közel 20 százalékkal emelkedett a balesetek száma. Mintegy két és fél ezer dolgozó vált hosszabb-rövidebb időre munkaképtelenné. A két számadat súlyos helyzetet tükröz, ami kérelhetetlenül gondolkodásra késztet: vajon elkerülhetetlenek és az anyagiakban egyaránt tetemes károkat okozó üzemi balesetek?

Hanyagság, nemtörődomség

A szegedi öntöde nehézipari üzem. „Az olvadt vasal nem lehet játszani” — mondogatják az itt dolgozók, de sajnos olykor csak mondogatják és nem hallgatnak saját magukra sem.

Megnéztem egy csapolást az új kupól mellett. A szertefröcsenő, sziporkázó vas mellett a dolgozókon alig volt védőeszköz. Miért? — kérdeztem meg Farkas Zoltántól, a biztonsági megbízottól. Válasza nagyon tanulságos.

— Legtöbbször hanyagságból vagy nemtörődomségből felejtik le a lábszárvédőket. Az idősebb szakik szerint ez csak akadályoz a munkában, több bajt okoz, mint

hasznát hajt. A szép szó, a folytonos figyelmeztetés nem ér semmit. Megpróbáltunk erősebb eszközöket is — eredménytelenül.

A jelenleg használt védőeszközök: lábszárvédő, szemüveg, valóban nem a legjobb. Az előbbi kényelmetlen, töri a lábat, az utóbbi beparásodik. Fogynak az anyagiak, de mégsem lehet ok arra, hogy mellőzzék, és ezzel szinte előmozdítsák az égési sérüléseket!

Az öntödei statisztika önmagáért beszél. Az idén kétszerannyi a baleset miatt kieső munkanapok száma, mint volt tavaly: elérte a 457-et. Az első felévben 22-en szenvedtek égési sebekeket.

Az üzem vezetősége új munkavédelmi programot dolgozott ki. A gondatlanokkal szemben szigorú intézkedéseket hoztak. Külön balesetvédelmi oktatást szerveztek és fokozottabban előmozdítják a munkavédelmi útmutatók készítését. Remélik, hogy ezután végre kevesebb baleset fordul elő az üzemben.

Tanulságos esetek

A DÁV-nál 2500-an dolgoznak, hatásköre nagy területet fog át. A villanyáram veszélyes dolog, nagyon óvatosan kell vele bánni. A vállalatnál ismét sok, 26 baleset fordult elő az első felévben. A négy üzletigazgatóság, Baján, Békéscsábán, Nagykőrösön és Szegeden összesen 790 munkanap, azaz 6300 óra esett ki a termelésből üzemi balesetek miatt.

A DÁV az utóbbi két évben jó termelési eredményével elnyerhette volna az él-üzem címet. Hogy ez mégsem így történt, azt két halálos baleset okozta. 1966 első felévében is majdnem két tragikus baleset fordult elő: Baján az egyik hálózatszerelő csoportvezető kapott áramütést, Makón szintén

után vitákat rendeznek a rendező és főszereplők közreműködésével. Hasonló céllal alakították meg mindkét szegedi egyetemen az ifjú színházbarátok körét. A színház a jövőben fokozottabban kíván támaszkodni a város közvéleményére, s ebben különösen hasznosnak ígérkezik a Színházbarátok Köre.

Tózsér Gábor elmondta még, hogy jól halad a bérletezés. Jelenleg máris több sorozatot adtak el, mint tavaly ilyenkor. A tízenkétosztályos bérletutalajdonosok egyébként a színház igazgatósága ünnepélyes keretek között megjutalmazta.

gondatlanságból egy szerelő „csak úgy, a védőrácsra keresztül” benyúlt a 20 kilowattos megszakító kábelébe és áramütést szenvedett. Szinte a csodával határos, hogy a két dolgozó életben maradt.

Még tanulságosabb a pálmónostori eset. A szerelők úgy ástak ki egy villany oszlopot és szabadították meg támasztékaitól, hogy közben egy társuk az oszlop tetején dolgozott. Az oszlop eldőlt, az ember súlyosan megsérült. Megdöbbentő, hogy szakképzett munkások a józan ész elemi parancsait is így semmibe veszik!

Felelősségre nevelni!

Az országos statisztika szerint az üzemi balesetek 95 százalékát a sérültek felelőssége, gondatlansága, okozza.

Az öntödében és a DÁV-nál tapasztalt tények is ezt bizonyítják: az öntőmunkás képes fitymát hányani az 1400 fokos vasra, a villanyserelő a több ezer voltos halálra.

A jelenlegi helyzeten minden bizonnyal csak egyféleképpen lehet változtatni: a dolgozók felelősségre nevelésével. Erre is van példa Szegeden. A kábelgyárban egy év alatt közel felére csökkent a balesetek száma. A recept? A fegyelmetlenkedőket, a gondatlanokat, a balesetek okozóit minden esetben felelősségre vonják. A művezetőket kötelezték a balesetekből származó károk megtérítésére, ha kiderült mulasztásuk. A kötelező munkavédelmi szemléken kívül havonta tartottak rendszeres vizsgálatokat. Az eredmény: egy év alatt rend lett.

A másik példa a szegedi kéziszerszámgár. Az üzemben szinte „divat volt” a munkavédelmi szabályok megszegése. A szigorú felelősségre vonás, a gyakori ellenőrzés, az „unos-untalan” tartott munkavédelmi oktatás itt is segített. Egy év alatt felére csökkent a balesetek száma.

Matkó István

Dicsérik az ingemet

— Milyen a fogása. Aprólékos szakértelem, mel nézik végig a gombokat, a gallért, a kőelőt, miközben elismerően bólgatnak. Még csettintenek is néha: — Ez igen. Hiába, ami angol az angol. Tudnak, na. Megérdeklődik perlegetett kézzel tapogatók meg rajtam. Az inget mutató és hüvelykujjakkal között morzsolgatók, hogy

gomboltam le érte a szomszédomnak, akinek a disszidens anyukája küldte csomagban, rögtön vigasztalni kezdenek: — Nagyon megéri, hidd el. Rendkívül különleges kelme, tartós holmi, az egész kidolgozás finom, új ízlésre vall. Azt mondják, s igaz is: az a drága, ami olcsó. Hol kapnál te nálunk ilyen anyat.

— Na tessék! Ezek után hogyan merjem megmondani nekik, hogy az én nagyszerű, szuperjó, csodálatos ingemet a feleségem 60 forintért vásárolta Szegeden, a leértékelt árak boltjában. Tudom, az emberek nem szeretik, ha beugratják őket. De csiklandoz az ördög, s nem bírom sokáig. Komoly ábrázattal ismertem velük a prózai valóságot. — Az már önvédelem a részükről, hogy az istennek sem akarják elhinni.

F. N. L.

A magyar kultúra nagykövetsége

Az idén egy hétig tartott a kánikula Párizsban. Ismerőseink azt mondják: mi hoztuk. De aztán hétfőre virradóra egy kiadós eső meg az északi szél kisöpörte a zeg-zugos kis utcákról és a széles sugárutakról, körutakról a fülledt, veritékező levegőt, s a Luxembourg-kert fáiak szállongó, sárga levelei eszünkbe juttatták Ady hangulatos sorait: Párizsba beszökött az ősz...

Irodalmi emlékek között

A reggel hűvös, amint csupa magyar irodalmi emlékek között útnak indulok. Az Hotel des Balcons ad szállást nekünk is, mint épp hatvan éve Adynak: emléket a Francia—Magyar Társaság jóvoltából tíz év óta domborműves márványtábla őrzi a bejáratnál. Mondják, gyakoriak is itt a magyar szállóvendégek. Pár lépésre innen, az Odeon tövében, a Racine utca és a Monsieur le Prince utca sarkán még ma is ott a pék, akiről három évtizede párizsi versében Radnóti Miklós szolt. Igaz, most fermentura anuelle, az évi szabadság miatt zárva van, mint az üzletek, műhelyek kétharmada általában, s mint ahogy az itteniek folyton emlegetik, kétmillió párizsi van augusztusban távol a fővárostól; a mostani forgalom hírül sem hasonlít az igazira. Am azert a Szent Mihály útján, ahol Ady látta megérkezni a párizsi ősz, a Boul Michien, most is hűvösök a nép, gyalog és gépkocsin. S a Cujas utca sarkán, mint Radnóti idejében, most, kisése lejt a járda, ahogy a költő írta...

A Szent Mihály útjával párhuzamosan Szent Jakab utcából nyílik a viszonylag csöndes Pierre Curie utca. A 18. sz. alatti magánház harmadik emeletén találjuk a Magyar Intézetet. A kapu alatt szerény kis réztábla igazít utba: Institut Hongrois. Az intézményt a húszas években azért létesítették, hogy központja legyen az itt tanuló magyar ösztöndíjasoknak. A Centre d'études hongroise a fől-szabadulás után, most húsz éve lett Magyar Intézet. A névváltozás jelzi szerepének, feladatkörének bővülését.

Előadások, hangversenyek, kiállítások

— A Magyar Intézet hivatalosan kitűzött célja — mondja Bati László, aki 1961 októberében vette át Gereblyés Lászlótól az intézmény vezetését — a magyar-francia kulturális kapcsolatok ápolása a két ország között megkötött egyezményekben megszabott feladatokat végrehajtásával. Nem lehet eléggé hangsúlyozni azt az öröndetes jelenséget, hogy a politikai kapcsolatok javulásával párhuzamosan megszaporodtak a kulturális csere alkalmak is.

Az intézet elsősorban szervez. Összehozza a kultúra és a tudomány magyar és francia művelőit, az azonos vagy rokon kutatások szakembereit. Ha kijön ide tanulmányútra mondjuk egy vegyészprofesszor, az Intézet műszaki

és természettudományi ügyekkel foglalkozó munkatársa, Medvegy Pál tüstént tudja, kit kell meghívni, hogy ismertesse vele. Kitűnő kapcsolataik vannak az egyetemekkel, a szomszédságban leső Sorbonne-nak, orvosegyetemi karokkal, műszaki intézményekkel. Ha a társadalomtudományok művelője érkezik otthonról, Bene Ede vagy maga Bati igazgató veszi gondjaiba: ők mindketten francia nyelvészek, az irodalmi, nyelvi kapcsolatok ápolása hárul rájuk.

Bati László emellett még a magyar zene terjesztője is itt, ahol — érdekes módon — kevésbé ismerik zeneművészetünk értékeit, mint mondjuk az angolszász világban. A közelmúltban mégis szép közönséget vonzott az Intézet a házigazgatói versenyre Gabos Gábor, Hernádi Lajos és Fischer Annie egy-egy zongoraestje.

Érdeklődést keltenek az irodalmi előadások is. A kitűnő író, Rousselot franciára ültette át Az ember tragédiáját, s két-három francia színész közreműködésével, szemelvényesen, itt ismertette meg a magyar közönséget francia ismerőivel, kedvelőivel. Tavaly ősszel a mai magyar költészetet bemutató esthez már kicsi lett volna az intézet: az Alliance Française pompás színháztermében Rousselot és Szabolcsi Miklós, a Sorbonne magyar vendég-professzora bevezetője után, Garai Gábor és Juhász Ferenc jelenlétében Surányi Ibolya magyarul, két francia előadóművész pedig méltó fordításban adott izelítőt líráinkból Adyól József Attilán és Radnóti Attila mai költőikig.

Nemrégiben Somlyó György tiszteletére gyűlték össze a párizsi költők, köztük Pablo Neruda, s az éppen kint járó Illés Gyula. A kitűnő francia költő, a magyar költészet ismert francia tolmácsolója, Guilleminé méltatta költőtársát és barátját életművét, verseiből pedig Csernus Marianne, a magyar költő felesége mutatott be néhányat.

Része volt az Intézetnek a Petit Palais-ban rendezett, nagy sikerű magyar képzőművészeti kiállítás előfeltételeinek megteremtésében, s nemrég hazatért munkatársának, Molnár Géának eléggé nem méltányolható érdeme, hogy egy Párizsban élt és elhalt kitűnő magyar festőnek életműve hazakerült: a Tihanyi-hagyaték már az Intézetben várja, míg utrakelhet.

Jelentős visszhangot váltott ki Kőpeczi Bélának, Sötér Istvánnak és Rényi Alfrédnak az Intézetben tartott előadása. De a magyar tudósok nemcsak itt, hanem számos francia egyetemen is tartottak előadásokat: Dijonban, Rouenben, Bordeauxban, Strassbourgban, Clermont-Ferrandban.

Szegediek Párizsban

Érthető, ha az iránt érdeklődöm: szegediek szerepelnek-e a Magyar Intézet gondozta kulturális megmozdulásokban?

— Szép számmal — nyugtat meg Bati igazgató, és már sorolja is az ismert neveket. Áprilisban Mérei Gyula professzor a Sorbonne Szlav Intézetében a dunai konföderáció történetével foglalkozó kutatásairól és Jászi Oszkárrol, májusban Wittmann Tibor egyetemi tanár Párizsban és Bordeauxban is a németalföldi történelem problémáiról adott elő.

Dicséri Bati László a szegedi és a lille-i egyetem történelemének erősödő kapcsolatát, említi Trenard professzor szegedi vendég-előadásait. Közbevetett megjegyzésemre, hogy a dijoni folklorfesztivál és a mi szabadtéri játékainknak Balázs Béla álmai szerinti megvalósítása rokonságot teremthetne a két város közt, megjegyzi, hogy Dijonnak Péccsel van kialakulóban testvérvárosi kapcsolata: a két egyetem jogi kara kezd-

te a barátság kiépítését. Szeged — javasolja a Magyar Intézet igazgatója — Lille-lel fűzhetné szorosabbra tudományos, kulturális kapcsolatát.

Szegedi jogászprofesszoraink is kivették részüket a magyar-francia szellemi csereből. Antalffy György Dijonban, Martonyi János a Sorbonne-on tartott előadást, Kovács István a Magyar Intézetben. A múlt év végén Antal József, a Délalföldi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet igazgatóhelyettese a humusztalajok hasznosításáról számolt be francia kollégáinak. A cse-reprogram keretében Koltay Miklós klinikai adjunktus a gyermekgyógyászat kérdéseit tanulmányozta. Április óta a Laboratoire de Palynologie-ban dolgozik a József Attila Tudományegyetem Növénytan Intézetének adjunktusa, Kedves Miklós. Ő a Magyar Tudományos Akadémia és a francia tudományos kutatások központjának (Centre National de la Recherche Scientifique) külön megállapodása keretében folytat egy éven át tanulmányokat. S a Magyar Intézet útján került a közelmúltban a lille-i egyetemre magyar lektornak fél évre Madácsy László docens is. Utódja most Magyar Miklós, a debreceni egyetem adjunktusa. A Sorbonne-on is van magyar lektor, a budapesti Ginter Károly. Politában György János budapesti egyetemi tanár közép-kori francia irodalmat és nyelvtörténetet ad elő az egyetemen.

Évente körülbelül 15 társadalomtudományi és 30 műszaki-természettudományi képzettségű hazai szakember, főként egyetemi hallgató, de gyakran végzett kutató is kerül ide két, öt, hat hónapra szóló ösztöndíjjal. A szegedi Holopán Anna oly kiválóan szerepelt Dijonban, hogy négyhónapos ösztöndíját az egyetem megkérte. A kiválóak híres intézményében, az Ecole Normal Supérieureben 1964 óta két kitűnő fiatal románista készül hivatására, a debreceni Oláh Tibor és a budapesti Szabics Imre.

Franciák magyarórán

Az intézet serkenti a franciák magyar nyelvétanulását is. Évente 35–40 akad, aki nyelvünket el akarja sajátítani. Rendszerint különleges cél vezeti őket: történeti kutatás Kelet-Európában, a zenei érdeklődés — Bartók révén! — vagy fordítói hivatás. De van, aki levelez valakivel és szeretne többet tudni a magyarságról. Olyan sem ritka, akinek nagyszülei magyarok voltak, s ő most akarja megismerni ősei nyelvét, kultúráját. Sauva-geot professzor, az Ecole des langues orientales vivantes, az idegen nyelvek főiskolája finnugor tanszékének tanára tanítja őket nyelvünkre. A Magyar Intézet ad rendszeresen az ő tanszékének is, a Sorbonne-on az általános nyelvészet tanárának, Perrot professzornak is hazai könyveket. Az intézetben két hetente fordítói kör ül össze, megvitatják egymás műfordításait. Most éppen Kosztolányi Esti Kornéljából ültetnek át rendre néhányat...

Mire kikanyarodunk a Gay Lussac utcára, a két párizsi égből lenyilazó nap-sugarak fölmelegítik a levegőt. Mint otthon, vénasszonyok nyarán.

Megyek megkeresni a Bonaparte utca és a Malaquais rakpart sarkán az egykori Hotel de Transylvanie-t, Rákóczi házat. Erre a magyar emlékre is a Pierre Curie utca 18. sz. alatt hívták föl a figyelmemet.

PÉTER LÁSZLÓ